

Educació religiosa contra el risc de radicalització

Dg, 27/08/2017 per Eduard Ibáñez

[Apunts eticopolitics](#)

Després dels recents [atemptats](#) terroristes, sembla evident que un dels grans reptes que tenim en aquests moments com a país és la prevenció del que hem anomenat “radicalització” (expressió potser no prou encertada) de joves musulmans cap a la violència jihadista. Més quan s’ha comprovat que els responsables d’aquest fets, aparentment, estaven relativament integrats a la societat catalana o almenys no patien circumstàncies greus d’exclusió social.

Sembla que es van radicalitzar d’una manera molt ràpida, sota la influència d’una sola persona i més aviat a partir de consignes molts banals, que els va portar a la bogeria assassina. Això és realment molt alarmant. És urgent un esforç col·lectiu prevenir la repetició d’aquest terrible fenomen.

Quan parlo de prevenir, no em refereixo aquí a les necessàries mesures estrictament policials o de seguretat, sinó al **repte de fer una tasca educativa que ajudi a aquests joves a evitar la manipulació que els faci caure en la versió fonamentalista i terrorista de l’Islam**. Una tasca educativa que els protegeixi i els doni eines i criteris per discernir i poder viure la fe musulmana de forma respectuosa i favorable a la convivència i els drets de les persones, com viuen la immensa majoria de musulmans de tot el món.

Aquest repte mereix una reflexió i un debat molt a fons, gens fàcil, a fi d’arribar quan abans a un consens sobre les polítiques públiques que cal endegar, que necessàriament han d’abastar diferents àmbits: escola, família, mitjans de comunicació, poders públics, comunitats musulmanes...

En aquest terreny segurament tenim molt a aprendre de l’experiència d’alguns països europeus, com Holanda o Bèlgica, que ja han implementat fa anys diferents plans contra la radicalització. Caldria estudiar-los i veure en quina mesura són efectius i com poden ser aplicables a casa nostra, tot procurant no establir restriccions il·legítimes del dret fonamental a la llibertat religiosa.

En aquest sentit, és probable (i així ho creuen molts líders musulmans) que la manca d'educació religiosa i sobretot la manca d'un adequat coneixement de la fe islàmica, d'acord amb les interpretacions tolerants que integren el respecte de la dignitat humana, pot ser un factor (per bé que no l'únic) que pot contribuir a deixar indefensos aquests joves davant la manipulació integrista. Precisament, poder rebre un adequat ensenyament de la pròpia fe és una de les exigències del dret a la llibertat religiosa, tal i com estableixen expressament els tractats internacionals de drets humans (art.18 Declaració Universal de Drets Humans i resta de pactes internacionals).

Certament, l'educació religiosa és responsabilitat de la família i de les pròpies comunitats religioses. Però també **l'escola té la seva responsabilitat**, que és contribuir, lluny de qualsevol adoctrinament manipulador, a donar conèixer de manera objectiva i rigorosa els continguts, valors i actituds de les tradicions religioses. Així ho preveu el nostre ordenament jurídic, que obliga als poders públics a garantir una oferta d'ensenyament (de seguiment optatiu) de les tradicions religioses més arrelades. Això és un fet ben normal ja en la majoria de països europeus occidentals i respon al dret dels pares a oferir als seus fills una educació d'acord amb les pròpies conviccions (art.13.3 del Pacte Internacional de Drets Econòmics Socials i Culturals, 1966). Aquesta exigència no va contra el principi de laïcitat de l'Estat, perquè no suposa la identificació ni confusió dels poders públics amb cap confessió religiosa, sinó l'oferta als alumnes d'un ensenyament lliurement elegit en una matèria important per una bona part de la ciutadania.

Per això, **penso que ha arribat ja l'hora que la Generalitat (com ja es fa en diversos centres educatius espanyols) garanteixi una oferta d'ensenyament de l'Islam en les escoles i instituts catalans públics i concertats, d'acord amb les comunitats musulmanes, per part de docents acreditats pedagògicament per oferir un ensenyament de qualitat, compatible amb la resta de valors ètics propis del nostre sistema educatiu** i que alhora promogui el millors valors de la fe islàmica: la pau, l'hospitalitat, la protecció dels més febles... Evidentment, el mateix ha de garantir pel que fa a la fe catòlica (prestació avui habitual, si bé amb algunes deficiències), com també l'evangèlica i la jueva, en els termes de la legislació vigent.

Alhora, no menys important, el nostre sistema educatiu hauria de **garantir també per a tots els alumnes un nivell suficient de cultura religiosa**. És a dir, un mínim coneixement objectiu i científic sobre el fet religiós com a fenomen social rellevant, les seves dimensions i aportacions socials, la seva oferta de sentit per a la vida, els seus millors valors ètics, com també les seves derivades patològiques.

I és que l'intent de fer desaparèixer o invisibilitzar el fet religiós (sabem que molts voldrien eradicar la religió de l'escola i de l'espai públic), al final es mostra com una pretensió impossible, ja que la religió acaba apareixent per una o altra banda i de la forma més insospitada, però aleshores ho fa de manera immadura, fanàtica, sectària o integrista.

Com ens han mostrat sociòlegs, historiadors i filòsofs de la religió, l'experiència religiosa té un potencial tan poderós i fascinant que pot conduir les persones a donar el millor d'elles mateixes en favor de la societat, però també, quan manca una educació adequada, pot portar a desviacions extremadament perjudicials. És doncs la nostra responsabilitat afavorir que tots els nostres **joves rebin una**

educació religiosa suficient, d'acord amb les conviccions dels seus pares i tutors, que els protegeixi de tot fanatisme i els doti de la capacitat de prendre de forma lliure i responsable les seves pròpies opcions personals.

Aquesta hauria de ser una política important, al costat de moltes altres que caldria plantejar-se en molt diferents àmbits. Certament no hi ha res que ens ofereixi una garantia absoluta per evitar que una persona caigui en el fanatisme violent. Però estem obligats a fer tot allò que bonament estigui a les nostres mans, sobretot quan es tracta de donar la màxima efectivitat als drets humans.